

Ärende: Begäran om utlåtande om en ny yrkeshögskolelag för Åland

Funktionsrätt Åland r.f. har mottagit en remissbegäran angående ett förslag till en ny yrkeshögskolelag för Åland. Funktionsrätt Åland representerar cirka 4300 personer med funktionsnedsättningar och deras anhöriga på Åland genom sina medlemsföreningar. Förbundets yttrandegrupp, bestående av representanter från förbundet och dess 11 medlemsföreningar, har nyligen granskat förslaget och önskar härmed framföra följande synpunkter.

Funktionsrätt Åland välkomnar den nya lagen. Vi anser att en uppdaterad och mer utförlig samt tydligare lagstiftning är en positiv utveckling. Den nya lagen kan anses öka rättssäkerheten för alla berörda parter samtidigt som den ökar högskolans handlingsutrymme, till exempel genom att möjliggöra internationellt konkurrenskraftiga yrkeshögskoleutbildningar på Åland. Även om lagen innehåller flera ändringar i positiv riktning vill vi lyfta några brister i dess utformning.

Vi anser att man inte genom hot och bestraffning i form av skärpta krav på frånvaro från studier ska minska skolfrånvaron och öka mängden utexaminerade. Istället bör högskolan inta ett humant förhållningssätt där elevens bästa alltid sätts i fokus. Högskolan bör vara tillgänglig för alla, även de som har svårt att utföra sina studier enligt normen.

Lagberedningen har tagit i beaktande konsekvenserna för barn som en specialgrupp i samhället, men har inte utfört en funktionsrättskonsekvensbeskrivning där lagförslagets effekter på personer med funktionsnedsättningar tas i beaktande (se till exempel:

<https://funktionsrattstockholmslan.se/fkb/>).

Studenter med funktionsnedsättningar har rätt till rimliga anpassningar, enligt diskrimineringslagen, som skolan ska tillhandahålla för att möjliggöra icke-diskriminering, likabehandling och en likvärdig skolgång som elever utan funktionsnedsättningar i liknande situation skulle ha.

Med lagförslaget införs även regler för studier med särskilda säkerhetskrav där en studerandes studierätt kan åsidosättas på grund av bland annat nedsatt funktionsförmåga som utgör hinder för att utföra uppgifter eller praktik. Sådana regler har tillämpats i riket sedan 2012 och utgår enligt lagtexten från individuell bedömning genom hälsoundersökning. Vi vill uppmärksamma landskapsregeringen att bedömningarna verkligen ska göras individuellt utifrån den enskilda personens situation. Att tillämpa samma bedömningskrav för alla kan utgöra en diskrimineringsgrund i form av indirekt diskriminering.

Funktionsrätt Åland anser att en kronisk sjukdom eller funktionsnedsättning inte automatiskt ska förhindra en studerande från att bli antagen till en utbildning. Därför är individuella bedömningar av funktionsförmåga att föredra. Vi ser samtidigt en viss risk för att godtyckliga beslut kan tas beroende på hur detta genomförs, till exempel ser vi en risk att studerande med funktionsnedsättning kan uteslutas från utbildningar trots att de kan utföra praktik och sitt framtida yrke med rimliga anpassningar. Därför är det viktigt att noggranna riktlinjer finns för hur hälsotillstånd och funktionsförmåga bedöms, samt att följa upp hur detta genomförs och utvärderats i riket.

27 § "Tillgänglighet och förutsättningar för antagning" välkomnar vi. Funktionsrätt Åland vill samtidigt betona vikten av att det finns tydliga riktlinjer inom högskolan för att säkerställa tillgänglighet för alla. Dessa riktlinjer bör bland annat inkludera utbildning för högskolans lärare så att de får en grundläggande kunskap om vilka rättigheter studerande har när det gäller anpassningar, samt säkerställa att studerande får de anpassningar de behöver. Lärarna behöver även utbildning i hur de ska undervisa elever som behöver anpassningar, så att de får verktyg att möta enskilda elevers behov. Funktionsrätt Åland önskar framledes en specificering av hur tillgängligheten till högskolan ska uppnås.

Funktionsrätt Åland tackar återigen för möjligheten att lämna ett utlåtande om den nya yrkeshögskolelagen för Åland.

Mariehamn, 27 februari 2024

Jan Salmén

Ordförande

Karl Wahlman

Verksamhetsledare

Funktionsrätt Åland rf

Skarpansvägen 30, 22100 Mariehamn

+358 (0)18 22 360, info@handicampen.ax

www.handicampen.ax